

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

15
1921

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΙΟΥ

Τὸ ΓΚΔ κατάλοιπον ἀποτελεῖται ἐξ ἀντιγράφου ἐπιστο-
λῆς τοῦ Κωνσταντίου τοῦ Σιναίου γενομένου πιθανῶς ἢ τοῦ-
λάχιστον σταλέντος ὑπὸ τοῦ φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας Γεωρ-
γίου Μέγα. Ἐν τέλει τουλάχιστον τοῦ ἀντιγράφου ἀναγινώ-
σκομεν τὰ ἀκόλουθα γεγραμμένα ὑπὸ τῆς χειρὸς τῆς ἀντιγρα-
φῆς τῆς ἐπιστολῆς·

«Ἡ παροῦσα εὔρηται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐν Μεσημβρίᾳ
οἴκου Γ. Νουρμουζιάδου», εἰς ἃ προσέθηκεν ὁ Λάμπρος ἰδιο-
γράφως, «πάππου ἐκ μητρὸς τοῦ φοιτητοῦ φιλολογίας Γεωρ-
γίου Μέγα». Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη, ὡς ἐκ τοῦ τέλους αὐ-
τῆς φαίνεται πρὸς τὸν Μητροπολίτην Μεσημβρίας Καλλίνι-
κον τὸν Κρήτα τῆ 29 Ἀπριλίου 1827, ἔχει δὲ δημοσιευθῆ ἐν
μέρει μόνον ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Ἀριστοκλέους ἐν τῷ περὶ
Κωνσταντίου Α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου ἔργῳ αὐτοῦ¹. Τούτου ὁ
ἔνεκα δημοσιεύομεν αὐτὴν καὶ πάλιν ἀποκαθιστῶντες οὕτω
τὸ κείμενον.

---

1. Κωνσταντίου Α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου ἀοιδίου πατριάρχου Κωνσταν-
τινουπόλεως τοῦ βυζαντίου βιογραφία καὶ συγγραφαὶ αἱ ἐλάσσονες ἐκκλη-
σιαστικαὶ καὶ φιλόλογικαὶ καὶ τινες ἐπιστολαὶ τοῦ αὐτοῦ ἐξεδόθησαν μετὰ
παραρτήματος ἀδείας καὶ ἐγκρίσει τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ὑπὸ
Θεοδώρου Μ. Ἀριστοκλέους τοῦ ἐκ Χάλκης. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1866
σελ. 367 - 369. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ εὕρισκει ὁ ἀναγνώστης καὶ τὰ ἀφορῶντα
τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Κωνσταντίου διὰ μακρῶν καὶ λεπτομερῶς ἐκτε-
θειμένα.

Ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Κωνσταντίου ἔχει γραφῆ ὑπ' αὐτοῦ

«Ἀνεβλήθη ἡ ἀποστολή τοῦ γράμματος μέχρι Ἰουνίου ἐνεκα τοῦ Θεοδωράκη. ἀκολουθεῖ»

ὡς πρὸς τοῦτο παρατηρεῖ ὁ ἀντιγραφεὺς τὰ ἀκόλουθα·

«Τὸ «ἀκολουθεῖ» εἶναι προστεθειμένον ὑπὸ ξένης χειρὸς, ἀλλ' ὁμως οὐδαμῶς ἐνδείκνυται συνέχεια τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἀρ' οὐ ἡ δ' σελίς αὐτῆς μένει παντάπασιν κενή». Ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ οὕτως, ἐὰν δηλ. τὸ «ἀκολουθεῖ» ἔχῃ γραφῆ ὑπὸ ξένης χειρὸς, ἡ δὲ τετάρτη σελίς εἶνε ἄγραφος, τότε ὀρθῆ εἶνε ἡ ἀνωτέρω παρατήρησις τοῦ ἀντιγραφέως, ἄλλως δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ Κωνσταντίνος ἀναβαλὼν τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπιστολῆς ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισυ περίπου μῆνα, ἀπὸ τῆς 29 Ἀπριλίου μέχρι τῆς 5 Ἰουνίου, ἠδύνατο ἐν τῷ μεταξύ νὰ ἔχῃ ἀφορμὰς ὅπως εἰς τὴν πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μηνὸς γραφεῖσαν ἐπιστολὴν προσθέσῃ νέον τι.

Κ. Ι. Δ.

Τὴν φίλην μοι αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς
ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος, ὑπερήδιστα προσαγορεύω.

Τὸ ἀπόικε τοῦ ἡδὴ λίγοντος ἀδελφικόν της ἄσμενος ἐκομισάμην, καὶ ὑπερήσθη πληροφορηθεῖς δι' αὐτοῦ τὴν ἐφρευτάτην μοι ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν. Εἶδον ὅσα ὑπέμεινε καὶ ὑφίσταται, ἀφ' ἧς εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῆς σμικρὰν καὶ ἄπορον παροικίαν ἀφίκετο, ἐνεκα τοῦ χρηματικοῦ, μὴ ἐξαρκούσης τῆς προσόδου διὰ τὰς ἄς σημαιοὶ ἀπαραιτήτους προσφοράς, εἴτε εἰς τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν χρέη της, ἀλλ' εἴτε εἰς τὰ ἐξοδὰ της, ἐφ' οἷς καταλυπήθη βλέπων αὐτὴν ἀναξιοπαθοῦσαν· ἀλλὰ ποιαύτη ἦν ἀδελφεῖ ἡ πρὸς αὐτὴν τοῦ Ὑψίστου θεία θέλησις, ὥστε διὰ τῆς δοκιμῆς πρῶτον τῶν μικρῶν, στενῶν καὶ τεθλιμμένων, νὰ ἀποκαταστήσῃ αὐτὴν, καὶ εἰς μείζονα, εὐρύτερα καὶ πεπλήρωμένα πάσης ἀπολύσεως καὶ ἀνέσεως. Τότε οὐ τότε ἐπαισθάνομεθα ἡδύτητα καὶ τερ-

πνότητα πλήρη, ὅταν ἐκ τῶν τεταπεινωμένων, προαχθῶμεν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα. Ἐχέτω οὖν ὑπομονήν, τὰ διὰ τῆς θείας προνοίας, τῆς πανσόφως μεριμνώσης περὶ πάντων, καὶ τὰ τῆς στενοχωρίας ἴδιαι αὐτῆς καὶ θλίψεως ἐπίτασιν ἔτι μακρὰν οὐχ ἔξουσιαν ἀμφιβόλως. Τῷ παναγιωτάτῳ θέλω ὁμιλήσει ὅσα δεῖ περὶ αὐτῆς, ἀλλ' ἀδελφικῶς τῇ συμβούλευω, ὅτι ἐν ὅλῃ τῇ εὐτελεί προσύδῃ τῆς ἱεράς αὐτῆς παροικίας, κατῇ ἐντεῦθεν στενοχωρίας τῆς, νὰ διατηρήσῃ τὸ πρῶτον πράγμα, ὑπόληψιν καὶ ἔπαινον παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἀδελφότητι, διὰ τῆς προθύμου ἀποστολῆς κατ' ἔτος τῶν τεταγμένων καὶ ἀπαραιτήτων. Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ πρῶτον βῆμα τῆς τε συστάσεως αὐτῆς καὶ προόδου μετὰ τὴν θείαν ἀντίληψιν.

Τὸν σταλέντα οἶνον ἔλαβον, καὶ τῇ εὐχαριστῶ τιμωφέστερον δὲ τούτου μοι ἐστὶν ἢ περὶ ἐμὲ μνήμη αὐτῆς καὶ προαίρεσις.

Τὰς τῆς ἀρχαιότητος σημειώσεις ἀνέγνω. Καὶ ἰδοὺ ἡ τούτων διάλυσις.

Ματθεῖσα ἢ Ματθαία Καντακουζηνή ἢ Παλαιολογίνα. Ἡς ὁ τάφος ὁρᾶται ἐν τῇ ἐρειπωθείσῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς μητροπόλεως Μεσημδρίας ὑπῆρξε θυγάτηρ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ νεωτέρου, καλουμένη Μαρία, συζευχθεῖσα τῷ δεκαπενταετῇ τῇ ἡλικίᾳ Ἀσάνῃ Μιχαήλ, υἱῷ τοῦ βασιλέως Μυσίας καὶ Βουλγαρίας Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου ἐν Ἀδριανουπόλει ἔτει μὲν τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἐννάτῳ ἀπὸ δὲ Θεογονίας τῷ 1330· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ὑποδῶσα τὸ μοναστικὸν σχῆμα μετωνομάσθη Ματθαία, καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1390 ἔτει ἰνδικτιῶνος ε' ἐν τῇ μονῇ τῆς Μεσημδριανῶν πόλεως. τῆς ὑπ' ἐξουσίαν οὔσης πρὸ χρόνων τοῦ ρηθέντος βασιλέως Μυσῶν καὶ Βουλγάρων Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν αὐτοῦ διαδόχων ὠνομάζετο δὲ καὶ Καντακουζηνή, διότι οἱ δύο αὐτοὶ οἴκοι τῶν Παλαιολόγων καὶ Καντακουζηνῶν πρὸ πολλοῦ ταῖς ἐπιγαμβρίας ἦσαν συνενωμένοι, ἐσχάτως δὲ καὶ ὁ Ἀυτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς κατεγγύησε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἐλένην τῷ Ἰωάννῃ, υἱῷ τοῦ ἄνω ρηθέντος Ἀνδρονίκου τοῦ Ἀυτοκράτορος, ὑποπαραίτησας αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ αὐτῷ δέλω τῆς διαληφθείσης Μαρίας καὶ μετὰ ταῦτα Ματθαίας.

Αἱ δὲ ἱεραὶ εἰκόνες ἀνεκαινίσθησαν καὶ ἐκασμήθησαν παρὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ στρατηγοῦ τῆς πόλεως Μεσημδρίας καὶ γνησίου θείου τοῦ βασιλέως τῶς Μυσῶν Ἀλεξάνδρου ἐκ μητρὸς, Θεοδώρου Πρωτοστράτορος τοῦ Συναδινοῦ τῷ 1342 ἔτει, οὗτινός ἐἴσιν ἀφιέρωμα καὶ τὰ ἱερά σκεύη.

Ὁ δὲ ἐπιγράψας δέξαις τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Δημητρίου Καντακουζηνοῦ, ἀπὸ κτίσεως 7001 ἔτους, καὶ ἀπὸ θεογονίας τῆς 1493, τρυτέτι τεσσαράκοντα χρόνους μετὰ τὴν τῆς πόλεως ἄλωσιν, ἐστὶν εἰς ἐξ ἐκείνων τῶν καταγομένων ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν ἀρχόντων Καντακουζηνῶν τῶν ἀπομακρυνθέντων, κατοικησάντων ἐν Μεστμύρια καὶ Ἀρχιάλω, καὶ ἐμπορευομένων ὡς πλουσίων τὰ γουναρικά τῆς Ρωσσίας. Μετὰ δὲ τὸν δι' ἀρχόντης οὐκίτρὸν θάνατον τῷ 1575 ἔτει ἐπὶ Σουλτάν Σεϊτῆ τοῦ πρώτου, τοῦ ἐν Ἀρχιάλω κατοικοῦντος περιδύξου καὶ πλουσιωτάτου καὶ ἐν ὑποστατικοῖς, τοῖς ἐκτεινομένοις μέχρι Δουνάδεως. Μιχαὴλ τοῦ Καντακουζηνοῦ, τοῦ ὑπὸ Τούρκων καὶ οὐμένου Σεϊτῆν ὀνόματι, προσηθέντες οἱ λοιποὶ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἀνεχώρησαν ἐκ Μεστμύριας καὶ Ἀρχιάλου εἰς Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν, ὅπου ἡ γενεὰ αὕτη τῶν Καντακουζηνῶν ἐν Μολδαβίᾳ μάλιστα, μεταξύ τῶν προκρίτων ἀρχόντων, διασώζεται εἰσέτι.

Τὸ δὲ ἐλληνικὸν ψήφισμα τῶν Ἀγορανόμων, (Νιζάμ ἀγαπασίδων) τῆς λαμπροτάτης (τῷ ὄντι ποτὲ) Μεστμύριανῆς πόλεως, ἐστὶν ἀρχαιότατον, καὶ πρὸ Χριστοῦ περὶ τὰ διακόσια ἔτη ἐκδεδομένον, ὅτε ἡ πόλις αὕτη, ὡς ἀποικία τῶν Μεγαρέων, διωκεῖτο κατ' ἔθος τῶν Ἑλλήνων δημοκρατικῶς. Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἀνέγνωμεν τῷ 1809 ἔτει καὶ ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῆ τῷ ἐν Βιέννῃ ἐκδεδομένῳ. Τὰ δὲ κάτωθεν γεγλυμμένα εἰσὶ τὰ μέτρα τῶν διοικητῶν τῆς πόλεως ἀγορανόμων, δι' ὧν ἐμετρῶντο τὰ πωλούμενα καὶ ἀγοραζόμενα σίτος, κριθή, καὶ τὰ ἄλλα ἐν ἴσῃ τῇ στάθμῃ, ἢς ἡ ὀριωμένη ζυγοτρουτάνη σύμβολον. Ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐνομιζετο ἐπὶ Ἑλλήνων ὡς ἔφορος καὶ τῶν Μεστμύρινῶν, διότι καὶ οἱ Μεγαρεῖς οὕτως ἐτίμων αὐτόν, ὡς συναργάτην εἰς τὴν κτίσιν τῆς πόλεως τῶν Μεγάρων. Τοῦτω δὲ τῷ λόγῳ καὶ ὁ Αὐλούκης, Αὐλουκάνεος ἔγλυψεν τὸ ὁμοίωμα τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπὲρ σωτηρίας ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἰδίων ἀμπέλων.

Τὴν δὲ διάλυσιν ταύτην τῶν ἐν Μεστμύρια ἀξιοπεριέργων μνημαίων τῆς ἀρχαιότητος, περὶ τε τοῦ τάφου μάλιστα τῆς Καντακουζινοπαλαιολογίνης, ὅποια τις ἦν, περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, τὴν ὁ κοσμήσας ταύτης, καὶ περὶ τοῦ Δημητρίου Καντακουζηνοῦ, τῶν τιμῶν προξενούντων τῇ πολιτείᾳ παρὰ πᾶσι τοῖς ἀρχαιολόγοις περιηγηταῖς, ἡ φίλη μοι αὐτῆς πανιερότης θέλει σπεύσει φιλοτίμως καὶ φιλοκάλως νὰ καταγράψῃ διὰ μεγάλων εὐαναγνώστων γραμμάτων ἐν μεμβράνῃ, εἰ δυνατόν, καὶ νὰ προσαναρτήσῃ ἐν τῇ τῆς μητροπόλεως Ἐκκλησίᾳ ἐν τόπῳ ἐπιφανεῖ, ὑποσημειώσασα ταῦτα· «ἡ τούτων πάντων ἀνάπτυξις καὶ διασάφισις

ἐγένετο τῷ 1827 ἔτει, τῇ ἀξιώσει τοῦ ἀρχιερατεῦντος πανιερωτάτου μητροπολίτου Μεσσηνίας κυρίου Καλλανίκου τοῦ Κρητῆς παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Συναίου Κωνσταντίου ἀνδρὸς φιλολόγου τε καὶ ἀρχαιολόγου .

Ταῦτα μὲν πρὸς ἀπάντησιν τοῦ ἀδελφικοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς γράμματος, μὲν ὁ δὲ ἐξ' ὧν καὶ ὧ

Τῆς φίλης μοι αὐτῆς πανιερότιτος
ἀδελφῆς ἐν Χριστῷ ἀγαπητῆς
καὶ τῶν ὀριζμῶν πρόθυμος
(Ὁ Συναίου Κωνσταντίος

ἠσάξω μινὶ Ἀπριλίῳ κθ'

Ἀνεβλήθη ἡ ἀποστολὴ τοῦ γράμματος μέρῳ Ἰουνίου εἰς ἔνεκα τοῦ Μεσοδωράκη, ἀκολουθεῖ.